నమో తస్స భగవతో అరహతో సమ్మాసమ్బుద్ధస్స

చూళగన్ధవంసపాళి

౧. పిటకత్తయపరిచ్ఛేదో

నమస్సిత్వాన సమ్బుద్ధం, అగ్గవంసవరంవరం;
నత్వాన ధమ్మం బుద్ధజం, సఙ్ఘఞ్చాపినిరఙ్గణం.

గన్ధవంసమ్హి నిస్సాయ, గన్ధవంసం పకథిస్సం;
తిపేటకసమాహారం, సాధునం జఙ్ఘదాసకం.

విమతినోదనమారమ్భం, తం మే సుణాథ సాధవో;
సబ్బమ్పి బుద్ధవచనం, విముత్తి చ సహేతుకం.

హోతి ఏకవిధంయేవ, తివిధం పిటకేన చ;
తఞ్చ సబ్బమ్పి కేవలం, పఞ్చవిధం నికాయతో.

అఙ్గతో చ నవవిధం, ధమ్మక్ఖన్ధగణనతో;
చతురాసీతి సహస్స, ధమ్మక్ఖన్ధపభేదనన్తి.

కథం పిటకతో పిటకఞ్హి తివిధం హోతి?

వినయపిటకం, అభిధమ్మపిటకం సుత్తన్తపిటకన్తి. తత్థ కతమం వినయ పిటకం? పారాజికకణ్డం, పాచిత్తియకణ్డం, మహావగ్గకణ్డం, చుల్లవగ్గకణ్డం, పరివారకణ్డన్తి. ఇమాని కణ్డాని వినయపిటకం నామ.

కతమం అభిధమ్మపిటకం? ధమ్మసఙ్గణీ-పకరణం, విభఙ్గ-పకరణం, ధాతుకథా-పకరణం, పుగ్గలపఞ్ఞత్తి-పకరణం, కథావత్థు-పకరణం, యమక-పకరణం, పట్ఠాన-పకరణన్తి. ఇమాని సత్త పకరణాని అభిధమ్మపిటకం నామ. కతమం సుత్తన్తపిటకం? సీలక్ఖన్ధవగ్గాదికం, అవసేసం బుద్ధవచనం సుత్తన్తపిటకం నామ.

కథం నికాయతో? నికాయా పఞ్చ విధా హోన్తి. దీఘనికాయో, మజ్ఝిమనికాయో, సంయుత్తనికాయో, అఙ్గుత్తరనికాయో, ఖుద్దకనికాయోతి.

తత్థ కతమో దీఘ-నికాయో? సీలక్ఖన్ధవగ్గో, మహావగ్గో, పాథికవగ్గోతి, ఇమే తయో వగ్గా దీఘనికాయో నామ. ఇమేసు తీసు వగ్గేసు, చతుతింస వగ్గాని చ హోన్తి. [చతుతింసేవ సుత్తన్తా, సీలక్ఖన్ధవగ్గాదికా, యస్స భవన్తి సో యేవ దీఘనికాయ నామ హోతి.]

కతమో మజ్ఝిమనికాయో? మూలపణ్ణాసో, మజ్ఝిమపణ్ణాసో, ఉపరిపణ్ణాసోతి, ఇమే తయో పణ్ణాసా మజ్ఝిమనికాయో నామ. ఇమేసు తీసు పణ్ణాసేసు ద్వేపఞ్ఞాసాధిక-సుత్త-సతాని హోన్తి [దియడ్ఢసతసుత్తన్తా, ద్వి సుత్తం యస్స సన్నిసో, మజ్ఝిమనికాయో నామో మూలపణ్ణాసమాది హోతి.]

కతమో సంయుత్తనికాయో? సగాథావగ్గో, నిదానవగ్గో, ఖన్ధకవగ్గో, సళాయతనవగ్గో, మహావగ్గోతి, ఇమే పఞ్చ వగ్గా సంయుత్తనికాయో నామ. ఇమేసు పఞ్చసు వగ్గేసు ద్వాసట్ఠిసుత్తసత్తసతాధికసత్త-సుత్తసహస్సాని హోన్తి. [ద్వాసట్ఠి-సత్త-సతాని, సత్తసహస్సకాని చ.] సుత్తాని యస్స హోన్తి నో, సగాథాదికవగ్గకో, సంయుత్తనికాయో నామో వేదితబ్బో చ విఞ్ఞూనాతి.

కతమో అఙ్గుత్తరనికాయో? ఏక్కనిపాతో, దుక్కనిపాతో, తిక్కనిపాతో, చతుక్కనిపాతో, పఞ్చకనిపాతో, ఛక్కనిపాతో, సత్తకనిపాతో, అట్ఠకనిపాతో, నవకనిపాతో, దసకనిపాతో, ఏకాదసనిపాతోతి, ఇమే ఏకాదస నిపాతా అఙ్గుత్తరనికాయో నామ. ఇమేసు ఏకాదస నిపాతేసు సత్త-పఞ్ఞాస-పఞ్చ-సతాధికనవ-సుత్త-సహస్సాని హోన్తి. [నవసుత్తసహస్సాని, పఞ్చసతమత్తాని చ, సత్తపఞ్ఞాసాధికాని, సుత్తాని యస్స హోన్తి నో, అఙ్గుత్తరనికాయోతి, ఏక్కనిపాతకాదికోతి.]

కతమో ఖుద్దకనికాయో? ఖుద్దకపాఠో, ధమ్మపదం, ఉదానం, ఇతివుత్తకం, సుత్తనిపాతో, విమానవత్థు, పేతవత్థు, థేరకథా, థేరీకథా, జాతకం, మహానిద్దేసో, పటిసమ్భిదామగ్గో, అపదానం, బుద్ధవంసో, చరియాపిటకం, వినయపిటకం, అభిధమ్మపిటకన్తి. ఇమేసు సత్తరససు గన్థేసు అనేకాని సుత్త-సహస్సాని హోన్తి. [అనేకాని సుత్త-సహస్సాని, నిద్దిట్ఠాని మహేసినా, నికాయే పఞ్చమే ఇమే, ఖుద్దకే ఇతి విసుతేతి.]

కథం అఙ్గతో అఙ్గహి నవ విధం హోతి? సుత్తం, గేయ్యం, వేయ్యాకరణం, గాథా, ఉదానం, ఇతివుత్తకం, జాతకం, అబ్భుతధమ్మం, వేదల్లన్తి, నవప్పభేదం హోతి. తత్థ ఉభతో విభఙ్గనిద్దేసఖన్ధకపరివారా, సుత్తనిపాతే, మఙ్గలసుత్త, రతనసుత్త, తువట్టకసుత్తాని. అఞ్ఞమ్పి సుత్తనామకం తథాగతవచనం, సుత్తన్తి వేదితబ్బం. సబ్బం సగాథకం గేయ్యన్తి వేదితబ్బం. విసేసనసంయుత్తకే సకలోపి సగాథకవగ్గో, సకలం అభిధమ్మపిటకం నిగాథకఞ్చ సుత్తయఞ్చ అఞ్ఞమ్పి అట్ఠహి అఙ్గేహి అసఙ్గహితం బుద్ధవచనం తం వేయ్యాకరణన్తి వేదితబ్బం. ధమ్మపదం, థేరకథా, థేరీకథా, సుత్తనిపాతే, నో సుత్తనామికా సుద్ధికగాథా, గాథాతి వేదితబ్బా. సోమనస్స ఞాణమయికగాథా పటిక-సంయుత్తా ద్వే అసీతిసుత్తన్తా ఉదానన్తి వేదితబ్బా. వుత్తఞ్హేతం భగవతాతిఆదినయప్పవత్తా దసుత్తరసతసుత్తన్తా, ఇతివుత్తకన్తి వేదితబ్బా. అపణ్ణకజాతకాదీని పఞ్ఞాసాదికాని. పఞ్చజాతకసతాని, జాతకన్తి వేదితబ్బం. చత్తారో మే భిక్ఖవే అచ్చరియా అభూతధమ్మా, ఆనన్దేతిఆదినయప్పవత్తా సబ్బేపి అచ్చరియ అభూతధమ్మపటిసంయుత్తా సుత్తన్తా అభూతధమ్మన్తి వేదితబ్బా. చుల్లవేదల్ల, మహావేదల్ల, సమ్మాదిట్ఠి, సక్కపఞ్హ, సఙ్ఖారభాజనియ, మహాపుణ్ణమసుత్తన్తాదయో సబ్బేపి వేదఞ్చ తుట్ఠిఞ్చ లద్ధా [పుచ్ఛ] లద్ధా పుచ్ఛితసుత్తన్తా, వేదల్లన్తి వేదితబ్బా. కతమాని చతురాసీతి ధమ్మక్ఖన్ధసహస్సాని దుజానాని, చతురాసీతి ధమ్మక్ఖన్ధసహస్సాని సచే విత్థారేన కథిస్సం అతిపపఞ్చో భవిస్సతి. తస్మా నయ వసేన కథిస్సామి. ఏకం వత్థు, ఏకో ధమ్మక్ఖన్ధో, ఏకం నిదానం ఏకో ధమ్మక్ఖన్ధో, ఏకం పఞ్హా పుచ్ఛన్తం ఏకో ధమ్మక్ఖన్ధో, ఏకం పఞ్హా విసజ్జనం ఏకో ధమ్మక్ఖన్ధో, చతురాసీతి ధమ్మక్ఖన్ధసహస్సాని కేన భాసితాని, కత్థ భాసితాని, కదా భాసితాని, కమారబ్భ భాసితాని, కిమత్థం భాసితాని, కేన ధారితాని, కేనాభతాని, కిమత్థం పరియాపుణితబ్బాని. తత్రాయం విసజ్జనా, కేన భాసితానీతి? బుద్ధాను బుద్ధేహి భాసితాని. కత్థ భాసితానీతి? దేవేసు చ మానుస్సేసు చ, భాసితాని. కదా భాసితానీతి? భగవతో ధరమానకాలే చేవ

పచ్ఛిమకాలే చ భాసితాని. కతమారబ్భ భాసితానీతి? పఞ్చవగ్గియాదికే వేనేయ్యే బన్ధవే ఆరబ్భ భాసితానీతి. కిమత్థం భాసితానీతి? తివజ్జఞ్చ అవజ్జఞ్చ ఞత్వా వజ్జం పహాయ అవజ్జే పటిపత్తిత్వా నిబ్బానపరియన్తే. దిట్ఠ-ధమ్మికసమ్పరాయికత్థే సమ్పాపుణితుం.

కేన ధారితానీతి? అనుబుద్ధేహి చేవ సిస్సానుసిస్సేహి చ ధారితాని. కేనా భతానీతి? ఆచరియ పరంపరేహి ఆభతాని. కిమత్థం పరియాపుణితబ్బానీతి? వజ్జఞ్చ అవజ్జఞ్చ ఞత్వా వజ్జం పహాయ అవజ్జే పటిపత్తిత్వా నిబ్బానపరియన్తే దిట్ఠధమ్మికసమ్పరాయికత్థే, సంపాపుణితుం, యదేవం తాయ నిబ్బానపరియన్తే దిట్ఠధమ్మికసమ్పరాయికత్థే సాధికాని హోన్తి. తేవ తత్థ కేహి అప్పమత్తేన పరియాపుణితబ్బాని ధారేతబ్బాని ధారేతబ్బాని వాచేతబ్బాని సజ్ఝాయం కాతబ్బానీతి [ఇతి చుల్లగన్థవంసే పిటకత్తయ దీపకో నామ పఠమో పరిచ్ఛేదో.]

౨. గన్థకారకాచరియ-పరిచ్ఛేదో

ఆచరియో పన అత్థి. పోరాణాచరియా అత్థి, అట్ఠకథాచరియా అత్థి, గన్థకారకాచరియా అత్థి, తివిధనామికాచరియా. కతమే పోరాణాచరియా? పఠమసఙ్గాయనాయం పఞ్చసతా ఖీణాసవా పఞ్చన్నం నికాయానం నామఞ్చ అత్థఞ్చ అధిప్పాయఞ్చ యదఞ్చ బ్యఞ్జన సోధనఞ్చ అవసేసం కిచ్చం కరింసు. దుతియసఙ్గాయనాయం సత్తసతా ఖీణాసవా తేసంయేవ సద్దత్థాదికం కిచ్చం పున కరింసు. తతియసఙ్గాయనాయం సహస్సమత్తా ఖీణాసవా తేసంయేవ సద్దత్థాదికం కిచ్చం పున కరింసు. ఇచ్చేవం ద్వేసతాధికా ద్వేసహస్స ఖీణాసవా మహాకచ్చాయనం ఠపేత్వా అవసేసా పోరాణాచరియా నామ. యే పోరాణాచరియా తేయేవ అట్ఠకథాచరియా నామ. కతమే గన్థకారకాచరియా? మహాఅట్ఠకథికాపేభదఅనేకాచరియా గన్థకారకాచరియా నామ. కతమే తివిధ నామాచరియా మహాకచ్చాయనో తివిధనామం. కతమే గన్థా మహాకచ్చాయనేన కతా? కచ్చాయనగన్థో, మహానిరుత్తిగన్థో, చుల్లనిరుత్తిగన్థో, యమకగన్థో, నేత్తిగన్థో, పేటకోపదేసగన్థోతి, ఇమే ఛ గన్థా మహాకచ్చాయనేన కతా. కతమే అనేకాచరియేన కతా గన్థా? మహాపచ్చరికాచరియో మహాపచ్చరియం నామ గన్థం అకాసి. మహాకురున్దికాచరియో కురున్ది నామ గన్థం అకాసి. అఞ్ఞతరో ఆచరియో మహాపచ్చరియ గన్థస్స అట్ఠకథం అకాసి. అఞ్ఞతరో ఆచరియో కురున్ది గన్థస్స అట్ఠకథం అకాసి, మహాబుద్ధఘోసా నామచరియో విసుద్ధిమగ్గో దీఘనికాయస్స సుమఙ్గలవిలాసని నామ అట్ఠకథా, మజ్ఝిమనికాయస్స పపఞ్చసూదనీ నామ అట్ఠకథా, సంయుత్తనికాయస్స సారత్థప్పకాసినీ నామ అట్ఠకథా, అఙ్గుత్తరనికాయస్స మనోరథపూరణీ నామ అట్ఠకథా, పఞ్చవినయ గన్థానం సమన్తపాసాదికా నామ అట్ఠకథా, సత్తన్నం అభిధమ్మగన్థానం పరమత్థకథా నామ అట్ఠకథా, పాతిమోక్ఖ సంఖాతాయ మాతికాయ కఙ్ఖావితరణీతి విసుద్ధి నామ అట్ఠకథా, ధమ్మపదస్స అట్ఠకథా, జాతకస్స అట్ఠకథా, ఖుద్దకపాఠస్స అట్ఠకథా, సుత్తనిపాతస్స అట్ఠకథా, అపదానస్స అట్ఠకథాతి, ఇమే తేరస గన్థే అకాసి. బుద్ధదత్తోనామాచరియో వినయ వినిచ్ఛయో, ఉత్తరవినిచ్ఛయో, అభిధమ్మావతారో, బుద్ధవంసస్స మధురత్థవిలాసినీ నామ అట్ఠకథాతి, ఇమే చత్తారో గన్థే అకాసి. ఆనన్దోనామాచరియో సత్తాభిధమ్మగన్థట్ఠకథాయ మూటీకం నామ టీకం అకాసి. ధమ్మపాలాచరియో నేత్తిప్పకరణట్ఠకథా, ఇతివుత్తకట్ఠకథా, ఉదానట్ఠకథా, చరియాపిటకట్ఠకథా, థేరకథట్ఠకథా, థేరీకథట్ఠకథా, విమానవత్థుస్స విమలవిలాసిని నామ అట్ఠకథా, పేతవత్థుస్స విమలవిలాసిని నామ అట్ఠకథా, విసుద్ధిమగ్గస్స పరమత్థమఞ్జూసా నామ టీకా, దీఘనికాయస్స అట్ఠకథాదీనం చతున్నం అట్ఠకథానం లీనత్థప్పకాసని నామ టీకా, జాతకట్ఠకథాయ లీనత్థప్పకాసని నామ టీకా, నేత్తిపకరణట్ఠకథాయ టీకా, బుద్ధవంసట్ఠకథాయ పరమత్థదీపనీ నామ టీకా, అభిధమ్మట్ఠకథాయటీకా లీనత్థవణ్ణనా నామ అనుటీకాతి ఇమే చుద్దస మత్తే గన్థే అకాసి.

ద్వే పుబ్బాచరియానామా చరియానిరుత్తి మఞ్జూసం నామ చుల్లనిరుత్తి టీకఞ్చ మహానిరుత్తి సఙ్ఖేపఞ్చ అకంసు. మహావజిరబుద్ధినామాచరియో వినయగణ్ఠినామ పకరణం అకాసి. దీపఙ్కరసఙ్ఖాతో విమలబుద్ధి నామాచరియో ముఖమత్తదీపనీ నామకం న్యాసప్పకరణం అకాసి. చుల్లవజిరబుద్ధి నామాచరియో అత్థబ్యాఖ్యానం నామ పకరణం అకాసి.

దీపఙ్కరో నామాచరియో రూపసిద్ధి పకరణం, రూపసిద్ధి టీకం, సమ్పపఞ్చ సుత్తఞ్చేతి తివిధం పకరణం అకాసి. ఆనన్దాచరియస్స జేట్ఠసిస్సో ధమ్మపాలో నామాచరియో సచ్చసఙ్ఖేపం నామ పకరణం అకాసి. కస్సపో నామాచరియో మోహవిచ్ఛేదనీ, విమతిచ్ఛేదనీ, దసబుద్ధవంసో, అనాగతవంసోతి, చతువిధం పకరణం అకాసి.

మహానామో నామాచరియో, సద్ధమ్మపకాసనీ నామ పటిసమ్భిదామగ్గస్స అట్ఠకథం అకాసి. దీపవంసో, థూపవంసో, బోధివంసో, చూలవంసో, మహావంసో, పటిసమ్భిదామగ్గట్ఠకథా గణ్ఠి చేతి ఇమే ఛ గన్థా మహానామాచరి విసుం విసుం కతా.

నవో మహానామో నామాచరియో నవం మహావంస నామ పకరణం అకాసి. ఉపసేనో నామాచరియో సద్ధమ్మపజ్జోతికం నామ మహానిద్దేసస్స అట్ఠకథం అకాసి. మోగ్గలానో నామాచరియో మోగ్గలానబ్యాకరణం నామ పకరణం అకాసి. సఙ్ఘరక్ఖితో నామాచరియో, సుబోధాలఙ్కారం నామ పకరణం అకాసి. వుత్తోదయకారో నామాచరియో వుత్తోదయం నామ పకరణం అకాసి. ధమ్మసిరి నామాచరియో ఖుద్దకసిక్ఖం నామ పకరణం అకాసి. పురాణఖుద్దసిక్ఖాయ టీకా, మూలసిక్ఖా చేతి, ఇమే ద్వే గన్థా ద్వేహాచరియేహి విసుం విసుం కతా.

అనురుద్ధో నామాచరియో పరమత్థవినిచ్ఛయం, నామరూపపరిచ్ఛేదం, అభిధమ్మత్థసఙ్గహం చేతి తివిధం పకరణం అకాసి. ఖేమో నామాచరియో ఖేమం నామ పకరణం అకాసి. సారిపుత్తో నామాచరియో వినయట్ఠకథాయ సారత్థదీపనీ నామ టీకం; వినయసఙ్గహపకరణం, వినయసఙ్గహస్సటీకం; అఙ్గుత్తరట్ఠకథాయ సారత్థమఞ్జూసం నామ నవం టీకం; పఞ్చికా టీకఞ్చేతి, ఇమే పఞ్చ గన్థే అకాసి. బుద్ధనాగో నామాచరియో వినయత్థమఞ్జూసం నామ కఙ్ఖావితరణీయా టీకం అకాసి. నవో మోగ్గలానో నామాచరియో అభిధానప్పదీపికం నామ పకరణం అకాసి. వాచిస్సరో నామాచరియో మహాసామి నామ సుబోధాలఙ్కారస్స టీకా, వుత్తోదయ వివరణం, సుమఙ్గలప్పసాదని నామ ఖుద్దసిక్ఖాయ టీకా; సమ్బన్ధచిన్తా, సమ్బన్ధచిన్తాయ టీకా; బాలావతారో, మోగ్గలానబ్యాకరణస్స పఞ్చికాయ టీకా; యోగవినిచ్ఛయో, వినయవినిచ్ఛయస్స టీకా, ఉత్తరవినిచ్ఛయస్స టీకా, నామరూప-పరిచ్ఛేదస్స విభాగో, సద్దత్థస్స పదరూపవిభావనం; ఖేమస్స పకరణస్స టీకా, సీమాలఙ్కారో, మూలసిక్ఖాయ టీకా, రూపవిభాగో, పచ్చయసఙ్గహో, సచ్చసఙ్ఖేపస్స టీకా చేతి, ఇమే అట్ఠారస గన్థే అకాసి.

సుమఙ్గలో నామాచరియో అభిధమ్మావతారస్సటీకం, అభిధమ్మత్థసఙ్గహస్సటీకఞ్చ దువిధం పకరణం అకాసి. బుద్ధపియో నామాచరియో సారత్థసఙ్గహం నామ పకరణం అకాసి. ధమ్మకిత్తి నామాచరియో దన్తధాతు పకరణం అకాసి. మేధఙ్కరో నామాచరియో జినచరితం నామ పకరణం అకాసి. బుద్ధరక్ఖితో నామాచరియో జినలఙ్కారం, జినలఙ్కారస్స టీకఞ్చాతి దువిధం పకరణం అకాసి. ఉపతిస్సో నామాచరియో అనాగతవంసస్స అట్ఠకథం అకాసి.

కఙ్ఖావితరణీయా లీనత్థప్పకాసిని, నిసన్దేహో, ధమ్మానుసారణీ, ఞేయ్యాసన్తతి, ఞేయ్యాసన్తతియా టీకా, సుమతాదావతారో, లోకపఞ్ఞత్తి పకరణం, తథాగతుప్పత్తి పకరణం, నలాటధాతు వణ్ణనా, సీహళవత్థు, ధమ్మదీపకో, పటిపత్తిసఙ్గహో, విసుద్ధిమగ్గణ్ఠి, అభిధమ్మగణ్ఠి, నేత్తిపకరణగణ్ఠి, విసుద్ధిమగ్గచుల్లనవటీకా, సోతబ్బమాలినీ, పసాదజననీ, ఓకాసలోకో, సుబోధాలఙ్కారస్స నవ టీకా చేతి, ఇమే వీసతి గన్థా వీసతాచరియేహి విసుం విసుం కతా.

సద్ధమ్మసిరి నామాచరియో సద్దత్థభేదచిన్తా నామ పకరణం అకాసి. దేవో నామాచరియో సుమన కూటవణ్ణనం నామ పకరణం అకాసి. చుల్లబుద్ధఘోసో నామాచరియో సోతత్థకినిదానం నామ పకరణం అకాసి. రట్ఠపాలో నామాచరియో మధురసఙ్గాహణీకిత్తి నామ పకరణం అకాసి. సుభూతచన్దో నామాచరియో లిఙ్గత్థవివరణ-పకరణం అకాసి. అగ్గవంసో నామాచరియో సద్దనీతి పకరణం నామ అకాసి. వజిరబుద్ధి నామాచరియో మహాటీకం నామ న్యాసపకరణటీకం అకాసి. గుణసాగరో నామాచరియో ముఖమత్తసారం, ముఖమత్తసారస్స టీకఞ్చ దువిధం పకరణం అకాసి. అభయో నామాచరియో సద్దత్థభేదచిన్తాయ మహాటీకం అకాసి. ఞాణసాగరో నామాచరియో లిఙ్గత్థవివరణప్పకాసనం నామ పకరణం అకాసి. అఞ్ఞతరో

ఆచరియో గూళత్థటీకం, బాలప్పబోధనఞ్చ దువిధం పకరణం అకాసి. అఞ్ఞతరో ఆచరియో సద్దత్థ-భేదచిన్తాయ మజ్ఝిమటీకం అకాసి. ఉత్తమో నామాచరియో బాలావతారటీకం, లిఙ్గత్థవివరణటీకఞ్చ దువిధం పకరణం అకాసి. అఞ్ఞతరో ఆచరియో సద్దత్థభేదచిన్తాయ నవ-టీకం అకాసి. ఏకో అమచ్చో అభిధానప్పదీపికాయటీకం, గణ్ఠిపకరణస్స దణ్డీప్పకరణస్స మాగధభూతం టీకం, కోలద్ధజనస్స సకటభాసాయ కతటీకఞ్చ తివిధం పకరణం అకాసి. ధమ్మసేనాపతి నామాచరియో కారికం, ఏతిమాసపిదీపనీ, మనోహారఞ్చ తివిధం పకరణం అకాసి. అఞ్ఞతరో ఆచరియో కారికాయ టీకం అకాసి. అఞ్ఞతరో ఆచరియో ఏతిమాసపిదీపికాయ టీకం అకాసి.

అఞ్ఞతరో ఆచరియో సద్దబిన్దు నామ పకరణం అకాసి. సద్ధమ్మగురు నామాచరియో సద్దవుత్తిప్పకాసకం నామ పకరణం అకాసి. సారిపుత్తో నామాచరియో సద్దవుత్తిప్పకాసకస్స టీకం అకాసి. అఞ్ఞతరో ఆచరియో కచ్చాయనసారం నామ పకరణం కచ్చాయనసారస్స టీకఞ్చ దువిధం పకరణం అకాసి. నవో మేధఙ్కరో నామాచరియో లోకదీపకసారం నామ పకరణం అకాసి. అగ్గపణ్డితో నామాచరియో లోకుప్పత్తి నామ పకరణం అకాసి. చీవరో నామాచరియో జఙ్ఘదాసకస్స టీకం అకాసి. మాతికత్థదీపనీ, అభిధమ్మత్థసఙ్గహవణ్ణనా, సీమాలఙ్కారస్సటీకా, వినయసముట్ఠానదీపనీ టీకా, గణ్ఠి సారో, పట్ఠానగణనా నయో, సుత్తనిద్దేసో, పాతిమోక్ఖో, చేతి, ఇమే అట్ఠ గన్థే సద్ధమ్మజోతిపాలాచరియో అకాసి. విమలబుద్ధి నామాచరియో అభిధమ్మ-పన్నరసట్ఠానం నామ పకరణం అకాసి. నవో విమలబుద్ధి నామాచరియో సద్దసారత్థజాలినీ, సద్దసారత్థజాలినియా టీకా, వుత్తోదయ టీకా, పరమత్థమఞ్జూసా నామ అభిధమ్మసఙ్గహటీకాయ అనుటీకా దసగణ్ఠివణ్ణనా, మాగధభూతావిదగ్గముఖమణ్డనటీకా చేతి ఇమే ఛ గన్థే అకాసి. అఞ్ఞతరో ఆచరియో పఞ్చపకరణటీకాయ నవానుటీకం అకాసి. అరియవంసో నామాచరియో అభిధమ్మసఙ్గహ-టీకాయ [పరమత్థ] మణిసారమఞ్జూసం నామ నవానుటీకం అకాసి. అభిధమ్మత్థసఙ్గహస్స టీకా, పేటకోపదేసస్స టీకా, చతుభాణవారస్స అట్ఠకథా, మహాసారపకాసనీ, మహాదీపనీ, సారత్థదీపనీ గతి పకరణం, హత్థసారో, భుమ్మసఙ్గహో, భుమ్మనిద్దేసో, దసవత్థుకాయవిరతిటీకా, జోతనా నిరుత్తి, విభత్తికథా, కచ్చాయనవివరణా, సద్ధమ్మమాలినీ, పఞ్చగతి వణ్ణనా, బాలచిత్తపబోధనం, ధమ్మచక్కసుత్తస్స నవట్ఠకథా, దన్తధాతు పకరణస్స టీకా చేతి, ఇమే వీసతి గన్థా నానాచరియేహి కతా, అఞ్ఞాని పన పకరణాని అత్థి.

కతమాని సద్ధమ్మో పాయనో, బాలప్పబోధనపకరణస్స టీకా చ, జినాలఙ్కారపకరణస్స నవటీకా చ, లిఙ్గత్థవివరణం, లిఙ్గవినిచ్ఛయో; పాతిమోక్ఖవివరణం, పరమత్థకథావివరణం, సమన్తపాసాదికా వివరణం, చతుభాణవారట్ఠకథా వివరణం, అభిధమ్మత్థసఙ్గహవివరణం, సచ్చసఙ్ఖేపవివరణం, సద్దత్థభేదచిన్తావివరణం, సద్దవుత్తివివరణం, కచ్చాయనసారవివరణం, అభిధమ్మత్థసఙ్గహస్స టీకా వివరణం, మహావేస్సన్తరాజాతకస్స వివరణం, సక్కాభిమతం, మహావేస్సన్తరజాతకస్స నవట్ఠకథా, పఠమ సంబోధి, లోకనేత్తి చ, బుద్ధఘోసాచరియనిదానం మిలిన్దపఞ్హా వణ్ణనా, చతురా రక్ఖా, చతురక్ఖాయ అట్ఠకథా, సద్దవుత్తిపకరణస్స నవటీకా, ఇచ్చేవం పఞ్చవీసతి పమాణాని పకరణాని లఙ్కో దీపాదీసుట్ఠానేసు పణ్డితేహి కతాని అహేసుం, సమ్బుద్ధేగాథా చ, నరదేవ నామ గాథా చ, దాతవే చీరత్తి గాథా చ, వీసతి ఓవాదగాథా చ, దానసత్తరి, సీలసత్తరి, సప్పాదానవణ్ణనా, అనన్తబుద్ధవన్దనగాథా చ, అట్ఠవీసతి బుద్ధవన్దనగాథా చ, అతీతానాగతపచ్చుప్పన్నవన్దనగాథా చ, అసీతిమహాసావకవన్దనగాథా చ, నవహారగుణవణ్ణనా చాతి, ఇమే బుద్ధపణామ-గాథాదికా గాథా యో పణ్డితేహి లఙ్కాదీపాదిసుట్ఠానేసు కతా అహేసుం [ఇతి చుల్లగన్ధవంసే గన్ధకారకాచరియ దీపకో నామ దుతియో పరిచ్ఛేదో]

౩. ఆచరియానం సఙ్ఞాతట్ఠానపరిచ్ఛేదో

ఆచరియేసు చ అత్థి జమ్బుదీపికాచరియా అత్థి, లఙ్కాదీపికాచరియా. కతమే జమ్బుదీపికాచరియా? కతమే లఙ్కాదీపికాచరియా? మహాకచ్చాయనో జమ్బుదీపికాచరియో సో హి అవన్తిరట్ఠే ఉజ్జేనీ నగరే చన్దపజ్జోతస్స నామ రఞ్ఞో పురోహితో హుత్వా కామానం ఆదీనవం దిస్వా, ఘరావాసం పహాయ సత్థుసాసనే పబ్బజ్జిత్వా హేట్ఠా వుత్తప్పకారే గన్థే అకాసి. మహాఅట్ఠకథాచరియో జమ్బుదీపికో, మహాపచ్చరికాచరియో, మహాకురున్దికాచరియో, అఞ్ఞతరో ఆచరియో ద్వేతి ఇమే చ భూవాచరియా. లఙ్కాదీపికాచరియా నామ తే కిర బుద్ధఘోసాచరియస్స పురే భూతాచరియే కాలే అహేసుం. మహాబుద్ధఘోసాచరియో జమ్బుదీపికో. సో కిర మగధరట్ఠే ఘోసకగామే రఞ్ఞో పురోహితస్స కేసి నామ బ్రాహ్మణస్స పుత్తో, సత్థుసాసనే పబ్బజ్జిత్వా లఙ్కాదీపం గతో హేట్ఠా వుత్తప్పకారే గన్థే అకాసి.

బుద్ధదత్తాచరియో, ఆనన్దాచరియో, ధమ్మపాలాచరియో, ద్వే బుబ్బాచరియో, మహావజిర-బుద్ధాచరియో, చుల్లవజిర-బుద్ధాచరియో, విమలబుద్ధసఙ్ఖాతో దీపఙ్కరాచరియో, చుల్లదీపఙ్కరాచరియో, చుల్లధమ్మపాలాచరియో, కస్సపాచరియోతి ఇమే ఏకాదసచరియా జమ్బుదీపికా హేట్ఠా వుత్తపకారే గన్థే అకంసు. మహానామాచరియో, అఞ్ఞతరాచరియా, చుల్లమహానామాచరియో, ఉపసేనాచరియో, మోగ్గలానాచరియో, సఙ్ఘరక్ఖితాచరియో, వుత్తోదయకారాచరియో, ధమ్మసిరాచరియో, అఞ్ఞతరా ద్వాచరియా, అనురుద్ధాచరియో, ఖేమాచరియో, సారిపుత్తాచరియో, బుద్ధనాగాచరియో, చుల్లమోగ్గలానాచరియో, వాచిస్సవాచరియో, సుమఙ్గలాచరియో, బుద్ధపియాచరియో, ధమ్మకిత్తి ఆచరియో మేధఙ్కరాచరియో, బుద్ధరక్ఖితాచరియో, ఉపతిస్సా చరియో, అఞ్ఞతరా వీసతాచరియా, సద్ధమ్మసిరాచరియో, దేవాచరియో, చుల్లబుద్ధఘోసాచరియో, సారిపుత్తాచరియో, రట్ఠపాలాచరియోతి ఇమే ద్వే పఞ్ఞాసాచరియా లఙ్కాదీపికాచరియా నామ. సుభూతచన్దాచరియో, అగ్గవంసాచరియో, నవో వజిరబుద్ధాచరియో, గుణసాగరాచరియో, అభయాచరియో, ఞాణసాగరాచరియో, అఞ్ఞతరా ద్వాచరియా, ఉత్తమాచరియో, అఞ్ఞతరో ఆచరియో, అఞ్ఞతరో మహామచ్చో, ధమ్మసేనాపతాచరియో, అఞ్ఞతరా తయో ఆచరియా, సద్ధమ్మగురు ఆచరియో, సారిపుత్తాచరియో, అఞ్ఞతరో ఏకా ఆచరియో, మేధఙ్కరాచరియో, అగ్గపణ్డితాచరియో, చీవరాచరియో, సద్ధమ్మజోతిపాలాచరియో, విమలబుద్ధాచరియోతి ఇమే తేవీసతి ఆచరియా జమ్బుదీపికా హేట్ఠా వుత్తప్పకారే గన్థే పుక్కామ సఙ్ఖాతే అరిమద్దన నగరే అకంసు.

నవోవిమలబుద్ధాచరియో జమ్బుదీపికో హేట్ఠా వుత్తప్పకారే గన్థే పంయనగరే అకాసి. అఞ్ఞతరాచరియో అరియవంసాచరియోతి ఇమే ద్వాచరియా జమ్బుదీపికా హేట్ఠా వుత్తప్పకారే గన్థే అతి [నవి] పురే అకంసు, అఞ్ఞతరా వీసతాచరియా జమ్బుదీపికా హేట్ఠా వుత్తప్పకారే గన్థే కిఞ్చి పురాదిఘరే అకంసు.

[ఇతి చుల్లగన్థవంసే ఆచరియానం సఙ్ఞాతట్ఠాన దీపకో నామ తతియో పరిచ్ఛేదో.]

४. ఆయాయకాచరియ-పరిచ్ఛేదో

గన్థా పన సియా ఆయాచనేన ఆచరియేహి కతా, సియా అనాయాచనేన ఆచరియేహి కతా. కతమే గన్థా ఆయాచనేన, కతమే అనాయాచనేన కతా? మహాకచ్చాయన గన్థో, మహాఅట్ఠకథా గన్థో, మహాపచ్చరియ గన్థో, మహాకురున్ది గన్థో, మహాపచ్చరియగన్థస్స అట్ఠకథా గన్థో, మహాకురున్ది గన్థస్స అట్ఠకథా గన్థోతి. ఇమేహి చ గన్థేహి అత్తనో మతియా సాసనుగ్గహనత్థాయ సద్ధమ్మఠితియా కతా.

క. బుద్ధఘోసాచరియ-గన్థదీపనా

బుద్ధఘోసాచరియ గన్థేసు పన విసుద్ధిమగ్గో, సఙ్ఘపాలేన నామ సఙ్ఘత్థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. దీఘనికాయస్స అట్ఠకథా గన్థో దాఠా నామేన సఙ్ఘత్థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. మజ్ఝిమనికాయస్స అట్ఠకథా గన్థో బుద్ధమిత్తనామేన థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. సంయుత్తనికాయస్స అట్ఠకథా గన్థో జోతిపాలేన నామ థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. అఙ్గుత్తరనికాయస్స అట్ఠకథా గన్థో భద్దన్తా నామ థేరేన సహాఆజీవకేన ఉపాసకేన చ ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. సమన్తపాసాదికా నామ అట్ఠకథా గన్థో బుద్ధసిరి నామేన థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. సత్తన్నం అభిధమ్మ-గన్థానం అట్ఠకథా గన్థో చుల్లబుద్ధఘోసేన భిక్ఖునా ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. ధమ్మపదస్సఅట్ఠకథా గన్థో కుమారకస్సపనామేన థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. జాతకస్సఅట్ఠకథా గన్థో అత్థదస్సీ, బుద్ధమిత్త, బుద్ధపియదేవ సఙ్ఖాతేహి తీహి థేరేహి ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. ఖుద్దకపాఠస్స అట్ఠకథా గన్థో, సుత్తనిపాతస్స అట్ఠకథా గన్థో అత్తనో మతియా బుద్ధఘోసాచరియేన కతో. అపదానస్స అట్ఠకథా గన్థో పఞ్చనికాయ విఞ్ఞూహి పఞ్చహి థేరేహి ఆయాచితేన బుద్ధఘోసాచరియేన కతో.

బుద్ధఘోసాచరియ-గన్థదీపనా నిట్ఠితా.

ఖ. బుద్ధదత్తాచరియ-గన్థదీపనా

బుద్ధత్తాచరియ గన్థేసు పన వినయ-వినిచ్ఛయగన్థో అత్తనో సిస్సేన బుద్ధసీహేన నామ థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధత్తాచరియా కతో. ఉత్తర-వినిచ్ఛయగన్థో సఙ్ఘపాలేన నామేన థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధదత్తాచరియేన కతో. అభిధమ్మావతారో నామ గన్థో అత్తనో సిస్సేన సుమతి థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధదత్తాచరియేన కతో. బుద్ధవంసస్స అట్ఠకథా గన్థో తేనేవ బుద్ధసీహనామ థేరేన ఆయాచితేన బుద్ధదత్తాచరియేన కతో.

బుద్ధదత్తాచరియ-గన్థదీపనా నిట్ఠితా.

అభిధమ్మకథాయ మూలటీకా నామ టీకా గన్థో బుద్ధమిత్తా నామ థేరేన ఆయాచితేన ఆనన్దాచరియేన కతో.

గ. ధమ్మపాలాచరియేన-గన్థదీపనా

నేత్తిపకరణస్స అట్ఠకథా గన్థో ధమ్మరక్ఖిత నామ థేరేన ఆయాచితేన ధమ్మపాలాచరియేన కతో. ఇతివుత్తకఅట్ఠకథా గన్థో, ఉదానఅట్ఠకథా గన్థో, చరియాపిటకఅట్ఠకథా గన్థో, థేరకథాఅట్ఠకథా గన్థో, థేరికథాఅట్ఠకథా గన్థో, విమానవత్థుఅట్ఠకథా గన్థో, పేతవత్థుఅట్ఠకథా గన్థో, ఇమే సత్త గన్థా అత్తనో మతియా ధమ్మపాలాచరియేన కతో. విసుద్ధిమగ్గటీకా గన్థో దాఠా నామేన నామ థేరేన ఆయాచితేన ధమ్మపాలాచరియేన కతో, దీఘనికాయ-అట్ఠకథాదీనం చతున్నం అట్ఠకథానం టీకా గన్థో, అభిధమ్మట్ఠకథాయ అనుటీకా గన్థో, నేత్తిపకరణట్ఠకథాయ టీకా గన్థో, బుద్ధవంసట్ఠకథాయ టీకా గన్థో, జాతకట్ఠకథాయ టీకా గన్థో చేతి ఇమే పఞ్చ గన్థా అత్తనో మతియా ధమ్మపాలాచరియేన కతో.

ధమ్మపాలాచరియ-గన్థదీపనా నిట్ఠితా.

నిరుత్తిమఞ్జూసా నామ చుల్లనిరుత్తిటీకా గన్థో, మహానిరుత్తిసఙ్ఖేపో నామ గన్థో చ అత్తనో మతియా పుబ్బాచరియేహి వింసు కతో.

పఞ్చ వినయపకరణానం వినయగణ్ఠి నామ గన్థో అత్తనో మతియా మహావజిరబుద్ధాచరియేన కతో. న్యాససఙ్ఖాతో ముఖమత్తదీపనీ నామ గన్థో అత్తనో మతియా విమలబుద్ధి ఆచరియేన కతో. అత్థబ్యక్ఖ్యానో నామ గన్థో అత్తనో మతియా చుల్లవజిరబుద్ధాచరియేన కతో. రూపసిద్ధి తస్స చ గన్థస్స టీకా గన్థో సబ్బ పఞ్చసుత్తఞ్చ అత్తనో మతియా దీపఙ్కరాచరియేన కతో. సచ్చసఙ్ఖేపో నామ గన్థో అత్తనో మతియా చుల్లధమ్మపాలాచరియేన కతో. మోహచ్ఛేదనీ గన్థో, విమతిచ్ఛేదనీ గన్థో, దస బుద్ధవంసో, అనాగతవంసో చ. అత్తనో మతియా కస్సపాచరియేన కతో. పటిసమ్భిదామగ్గస్స అట్ఠకథా గన్థో మహానామేన ఉపాసకేన ఆయాచితేన మహానామాచరియేన కతో. దీపవంసో, థూపవంసో, బోధివంసో, చుల్లవంసో, పోరాణవంసో, మహావంసో చాతి ఇమే ఛ గన్థా అత్తనో మతియా మహానామాచరియేహి విసుం కతా. నవో మహావంసగన్థో అత్తనో మతియా చుల్లమహానామాచరియేన కతో. సద్ధమ్మపజ్జోతికా నామ మహానిద్దేసస్స అట్ఠకథా గన్థో దేవేన థేరేన ఆయాచితేన ఉపసేనాచరియేన కతో. మోగ్గలానబ్యాకరణగన్థే అత్తనో మతియా మోగ్గలానాచరియేన కతో. సుబోధాలఙ్కార నామ గన్థో అత్తనో మతియా సఙ్ఘరక్ఖితాచరియేన కతో. వుత్తోదయ గన్థో అత్తనో మతియా వుత్తోదయకారాచరియేన కతో. ఖుద్దసిక్ఖా నామ గన్థో అత్తనో మతియా ధమ్మసిరాచరియేన కతో. పోరాణఖుద్దసిక్ఖా టీకా చ మూలసిక్ఖా చాతి, ఇమే ద్వే గన్థే అత్తనో మతియా అఞ్ఞతరేహి ద్విహాచరియేహి వింసు కతా.

పరమత్థవినిచ్ఛయం నామ గన్థో సఙ్ఘరక్ఖితేన థేరేన ఆయాచితేన అనురుద్ధాచరియేన కతో. నామరూప-పరిచ్ఛేదో నామ గన్థో అత్తనో మతియా అనురుద్ధాచరియేన కతో. అభిధమ్మత్థసఙ్గహం నామ గన్థో నమ్మ నామేన ఉపాసకేన ఆయాచితేన అనురుద్ధాచరియేన కతో. ఖేమో నామ గన్థో అత్తనో మతియా ఖేమాచరియేన కతో. సారత్థదీపనీ నామ వినయట్ఠకథాయ టీకా గన్థో, వినయసఙ్గహం, వినయసఙ్గహస్స టీకా గన్థో, అఙ్గుత్తరట్ఠకథాయ నవో టీకా గన్థోతి ఇమే చత్తారో గన్థా పరక్కమబాహు నామేన లఙ్కాదీపిస్సరేన రఞ్ఞా ఆయాచితేన సారిపుత్తాచరియేన కతో. సకటసద్దసత్థస్స పఞ్చికాయ టీకా గన్థో అత్తనో మతియా సారిపుత్తాచరియేన కతో. కఙ్ఖావితరణియా వినయత్థమఞ్జూసా నామ టీకా గన్థో సుమేధా నామథేరేన ఆయాచితేన బుద్ధనాగాచరియేన కతో. అభిధానప్పదీపికో నామ గన్థో అత్తనో మతియా చూలమోగ్గలానాచరియేన కతో. సుబోధాలఙ్కారస్స మహాసామి నామ టీకా, వుత్తోదయ వివరణఞ్చాతి ఇమే ద్వే గన్థా అత్తనో మతియా వాచిస్సరేన కతా. ఖుద్దసిక్ఖాయ సుమఙ్గలప్పసాదని నామ నవో టీకా గన్థో సుమఙ్గలేన ఆయాచితేన నవాచిస్సరేన కతో. సమ్బన్ధచిన్తాటీకా బాలావతారో, మోగ్గలానబ్యాకరణస్స టీకా చాతి ఇమే తయో గన్థా, సుమఙ్గల, బుద్ధమిత్త, మహాకస్సప సఙ్ఖాతేహి తీహి

థేరేహి చ, ధమ్మకిత్తి నామ ఉపాసకేన, వానిజ్జా భాతు ఉపాసకేన చ ఆయాచితేన వాచిస్సరేన కతో. నామరూపపరిచ్ఛేదస్స విభాగో, సద్దత్థస్స పదరూప-విభావనం, ఖేమపకరణస్స టీకా, సీమాలఙ్కారో, మూలసిక్ఖాయ టీకా, రూపవిభాగో, పచ్చయసఙ్గహో చాతి ఇమే సత్త గన్థా అత్తనో మతియా వాచిస్సరేన కతా. సచ్చసఙ్ఖేపస్స టీకా గన్థో సారిపుత్త-నామేన థేరేన ఆయాచితేన వాచిస్సరేన కతో. అభిధమ్మావతారస్స టీకా, అభిధమ్మత్థసఙ్గహస్స టీకా చాతి ఇమే ద్వే గన్థా అత్తనో మతియా సుమఙ్గలాచరియేన కతా. సారత్థసఙ్గహం నామ గన్థో అత్తనో మతియా బుద్ధప్పియేన కతో దన్తధాతువణ్ణనా నామ పకరణం

లఙ్కాదీపిస్సరస్స రఞ్ఞో సేనాపతినా ఆయాచితేన ధమ్మకిత్తినామాచరియేన కతం. జినచరితం నామ పకరణం అత్తనో మతియా మేధఙ్కరాచరియేన కతం. జినాలఙ్కారో, జినాలఙ్కారస్స టీకా అత్తనో మతియా బుద్ధరక్ఖితాచరియేన కతో. అమతధరస్స నామ అనాగతవంసస్స అత్తనో మతియా అట్ఠకథా ఉపతిస్సాచరియేన కతా. కఙ్ఖావితరణీయా లీనత్థపకాసినీ, నిసన్దేహో, ధమ్మానుసారణీ, ఞేయ్యా-సన్తతి, ఞేయ్యా-సన్తతియా టీకా, సుమతావతారో, లోకపఞ్ఞత్తి పకరణం, తథాగతుప్పత్తి పకరణం, నలాటధాతువణ్ణనా, సీహళవత్థు, ధమ్మదీపకో పటిపత్తి సఙ్గహో, విసుద్ధిమగ్గస్స గణ్ఠి, అభిధమ్మగణ్ఠి, నేత్తిపకరణగణ్ఠి, విసుద్ధిమగ్గచూల-నవటీకా, సోతబ్బమాలినీ, పసాదజననీ, ఓకస్సలోకో, సుబోధాలఙ్కారస్స నవ టీకా చేతి, ఇమే వీసతి గన్థా అత్తనో మతియా వీసతాచరియేహి విసు విసు కతా.

సద్దత్థ భేదచిన్తా నామ పకరణం అత్తనో మతియా సద్ధమ్మసిరినామాచరియేన కతం. సుమన-కూటవణ్ణనం నామ పకరణం, రాహులా నామ థేరేన ఆయాచితేన వాచిస్సరేనదేవథేరేన కతం. సోతత్థ కిం మహానిదానం నామ పకరణం అత్తనో మతియా చుల్లబుద్ధఘోసాచరియేన కతం. మధురసఙ్గాహని నామ పకరణం అత్తనో మతియా రట్ఠపాలాచరియేన కతం. లిఙ్గత్థవివరణం నామ పకరణం అత్తనో మతియా సుభూతచన్దాచరియేన కతం. సద్దనీతిపకరణం అత్తనో మతియా అగ్గవంసాచరియేన కతం. న్యాసపకరణస్స మహాటీకా నామ టీకా అత్తనో మతియా వజిరబుద్ధాచరియేన కతా. ముఖమత్తసారో అత్తనో మతియా గుణసాగరాచరియేన కతో. ముఖమత్తసారస్స టీకా సుతసమ్పన్న నామేన ధమ్మరాజినో గురునా సఙ్ఘథేరేన ఆయాచితేన గుణసాగరాచరియేన కతా. సద్దత్థభేదచిన్తాయ మహాటీకా అత్తనో మతియా అభయాచరియేన కతా. లిఙ్గత్థవివరణప్పకాసకం నామ పకరణం అత్తనో మతియా ఞాణసాగరాచరియేన కతం. గుళ్హత్థస్స టీకా బాలప్పబోధనఞ్చ దువిధం పకరణం అత్తనో మతియా అఞ్ఞతరాచరియేన కతం. సద్దత్థభేదచిన్తాయ మజ్ఝిమటీకా అత్తనో మతియా అఞ్ఞతరాచరియేన కతా. బాలావతారస్స టీకా, లిఙ్గత్థవివరణా టీకా చ అత్తనో మతియా ఉత్తమాచరియేన కతా. సద్దత్థభేదచిన్తాయ నవ టీకా అత్తనో మతియా అఞ్ఞతరాచరియేన కతా. అభిధానప్పదీపికాయ టీకా దణ్డీపకరణస్స మగఘు-భూతా టీకా చాతి దువిధా టీకాయో అత్తనో మతి, సీహసూర నామ రఞ్ఞో ఏకేన అమచ్చేన కతా. కోలద్ధజనస్సటీకా పాసాదికేన నామ థేరేన ఆయాచితేన తేనేవ మహామచ్చేన కతా. కారికం నామ పకరణం ఞాణగమ్భీరనామేన భిక్ఖునా ఆయాచితేన ధమ్మసేనాపతాచరియేన కతం. ఏతిమాసమిదీపనీ [వా ఏతిమాసమిదీపికా] నామ పకరణం మనోహారఞ్చ అత్తనో మతియా తేనేవ ధమ్మసేనాపతాచరియేన కతం. కారికాయ టీకా అత్తనో మతియా అఞ్ఞతరాచరియేన కతా. ఏతిమాసమిదీపికాయ టీకా అత్తనో మతియా అఞ్ఞతరాచరియేన కతా.

సద్దబిన్దుపకరణం అత్తనో మతియా ధమ్మరాజస్స గురునా అఞ్ఞతరాచరియేన కతం. సద్దవుత్తిప్పకాసకం నామ పకరణం అఞ్ఞతరేన భిక్ఖునా ఆయాచితేన సద్ధమ్మగురు నామాచరియేన కతం. సద్దవుత్తిప్పకాసకస్స టీకా అత్తనో మతియా సారిపుత్తాచరియేన కతా.

కచ్చాయన సారో చ కచ్చాయనసారస్స టీకా చాతి దువిధం పకరణం అత్తనో మతియా అఞ్ఞతరాచరియేన కతం. లోకదీపకసారం నామ పకరణం అత్తనో మతియా నవేనమేధఙ్కరాచరియేన కతం. లోకుప్పత్తిపకరణం అత్తనో మతియా అగ్గపణ్డితాచరియేన కతం. జఙ్ఘదాసకస్స టీకా భూతా మగధటీకా అత్తనో మతియా చీవరాచరియేన కతా. మాతికత్థదీపనీ, అభిధమ్మత్థసఙ్గహవణ్ణనా, సీమాలఙ్కారస్సటీకా, గణ్ఠిసారో, పట్ఠానగణనానయో చాతి ఇమే పఞ్చ పకరణాని అత్తనో మతియా సద్ధమ్మజోతిపాలాచరియేన కతాని. సఙ్ఖేపవణ్ణనా పరక్కమబాహు-నామేన జమ్బుదీపిస్సరేన రఞ్ఞో ఆయాచితే తేనేవ సద్ధమ్మజోతిపాలాచరియేన కతా. కచ్చాయనస్స సుత్తనిద్దేసో అత్తనో సిస్సేన ధమ్మచారినా థేరేన ఆయాచితేన సద్ధమ్మజోతిపాలాచరియేన కతో. వినయసముట్ఠానదీపనీ నామ పకరణం, అత్తనో గురునా సఙ్ఘథేరేన ఆయాచితేన సద్ధమ్మ-జోతిపాలాచరియేన కతం.

సత్తపకరణాని పన తేన పుక్కామనగరే కతాని. సఙ్ఖేపవణ్ణనావ లఙ్కాదీపే కతా. అభిధమ్మ-పన్నరసట్ఠానవణ్ణానం నామ పకరణం అత్తనో మతియా నవేన-విమలబుద్ధాచరియేన కతా. సద్దసారత్థజాలినీ నామ పకరణం అత్తనో మతియా నవేన-విమలబుద్ధాచరియేన కతం. సద్దసారత్థ-జాలినియా టీకా, పంయనగరే రఞ్ఞో గురునా సఙ్ఘరాజేన ఆయాచితేన తేనేవ నవేన విమలబుద్ధాచరియేన కతా. వుత్తోదయస్స టీకా, అభిధమ్మసఙ్గహస్స టీకాయ పరమత్థమఞ్జూసా నామ అనుటీకా, దసగణ్ఠివణ్ణనం నామ పకరణం, మగధభూతవిదగ్గముఖమణ్డనియాటీకా చాతి ఇమాని చత్తారి పకరణాని అత్తనో మతియా తేనేవ నవేన విమలబుద్ధాచరియేన కతాని.

పఞ్చపకరణటీకాయ నవానుటీకా అత్తనో మతియా అఞ్ఞతరో చరియేన కతా. అభిధమ్మసఙ్గహస్స నవటీకా అత్తనో మతియా అఞ్ఞతరాచరియేన కతా. అభిధమ్మత్థసఙ్గహటీకాయ [మణి] మఞ్జూసా [మణిసారమఞ్జూసా] నామ నవానుటీకా అత్తనో మతియా అరియవంసాచరియేన కతా.

పేటకోపదేసస్స టీకా అత్తనో మతియా ఉదుమ్బరినామాచరియేన పుక్కామనగరే కతా. చతుభాణవారస్స అట్ఠకథా, మహాసారపకాసిని, మహాదీపనీ, సారత్థదీపనీ, గతిపకరణం, హత్థాసారో, భుమ్మసఙ్గహో, భుమ్మనిద్దేసో, దసవత్థుకాయవిరతిటీకా, చోదనానిరుత్తి, విభత్తికథా, సద్ధమ్మమాలిని, పఞ్చగతివణ్ణనా, బాలచిత్త-పబోధనం, ధమ్మచక్కసుత్తస్స నవట్ఠకథా, దన్తధాతు-పకరణస్స టీకా చ సద్ధమ్మోపాయనో బాలప్పబోధనటీకా చ, జినాలఙ్కారస్స నవటీకా చ, లిఙ్గత్థ-వివరణం, లిఙ్గత్థ-వినిచ్ఛయో, పాతిమోక్ఖవివరణం, పరమత్థకథావివరణం, సమన్తపాసాదికవివరణం, చతుభాణవారట్ఠకథా వివరణం, అభిధమ్మసఙ్గహవివరణం, సచ్చసఙ్ఖేపవివరణం, సద్దత్థభేదచిన్తావివరణం, సద్దవుత్తివివరణం, కచ్చాయనసారవివరణం, కచ్చాయనవివరణం, అభిధమ్మసఙ్గహస్సటీకావివరణం, మహావేస్సన్తరజాతకస్స వివరణం, సక్కాభిమతం, మహావేస్సన్తరజాతకస్స నవట్ఠకథా, పఠమ-సమ్బోధి చ లోకనేత్తి, బుద్ధఘోసాచరియనిదానం, మిలిన్ద-పఞ్హో వణ్ణనా, చతురారక్ఖా, చతురారక్ఖాయఅట్ఠకథా, సద్దవుత్తిప్పకరణస్స నవటీకా చాతి ఇమాని, తిచత్తాలీస పకరణాని అత్తనో మతియా సాసనస్స జాతియా సద్ధమ్మస్స ఠితియా చ లఙ్కాదీపాదీసు వింసు వింసు కతాని.

సమ్బుద్ధే గాథా చ...పే.... నవహారగుణవణ్ణనా చాతి ఇమే బుద్ధపణామాదికా గాథాయో. అత్తనో అత్తనో బుద్ధగుణపకాసనత్థాయ అత్తనో చ పరే చ అనన్తపఞ్ఞాపవత్తనత్థాయ చ పణ్డితేహి లఙ్కాదీపాదీసు వింసు వింసు కతా.

[ఇతి చుల్ల-గన్థవంసే ఆయాచకాచరియదీపకో నామ చతుత్థో పరిచ్ఛేదో.]

౫. పకిణ్ణక-పరిచ్ఛేదో

నామం ఆరోపనం పోత్థకం గన్థకారస్స చ. లేఖంలేఖాపనఞ్చేవ, వదామి తదనన్తరన్తి. తత్థ చతురాసీతియా ధమ్మక్ఖన్ధసహస్సాని పిటక, నికాయఙ్గ, వగ్గ, నిపాతాదికం నామం, కేనారోపితం, కత్థ ఆరోపితం, కదా ఆరోపితం, కిమత్థం ఆరోపితన్తి? తత్రాయం పివిసజ్జనాకేన ఆరోపితన్తి పఞ్చసతఖీణాసవేహి ఆరోపితం. తేహి సబ్బబుద్ధవచనం సఙ్గాయన్తి, ఇదం పిటకం, అయం నికాయో, ఇదం అఙ్గం, అయం వగ్గో, అయం నిపాతోతి. ఏవమాదికం నామం ఆరోపేన్తి. కత్థ ఆరోపితన్తి? రాజగహే వేభారపబ్బతస్స పాదే ధమ్మమణ్డప్పే ఆరోపితం. కదా ఆరోపితన్తి? భగవతో పరినిబ్బుతే పఠమసఙ్గాయనకాలే ఆరోపితం. కిమత్థం ఆరోపితన్తి? ధమ్మక్ఖన్ధానం వోహారసుఖత్థాయ సుఖధారణత్థాయ చ ఆరోపితం. సఙ్గీతికాలే పఞ్చసతా ఖీణాసవా తేసఞ్చ ధమ్మక్ఖన్ధానం నామ వగ్గనిపాతతో. ఇమస్స ధమ్మక్ఖన్ధస్స అయం నామో హోతు, ఇమస్స చ పకరణస్స అయం నామోతి, అబ్రవుం సబ్బం నామాదికం కిచ్చం అకంసు. తే ఖీణాసవా, యది నామాదికం కిచ్చం అకతం న సుపాకతం తస్మా వోహారసుఖత్థాయనామాదికం కిచ్చం కతం అనాగతే పనత్థాయ నామాదికం పవత్తితం అసఞ్జాతనామో న సుట్ఠు పాకతో సబ్బసో భవేతి. ధమ్మక్ఖన్ధానం నామ దీపనా నిట్ఠితా.

చతురాసీతి ధమ్మక్ఖన్ధసహస్సాని కేన పోత్థకే ఆరోపితాని, కదా ఆరోపితాని, కిమత్థం ఆరోపితానీతి. తత్రాయం విసజ్జనా కేనారోపితానితి? ఖీణాసవమహానాగేహి ఆరోపితాని. కత్థ ఆరోపితానీతి? లఙ్కాదీపే ఆరోపితాని. కదా ఆరోపితానీతి? సద్ధాతిస్సస్సరాజినో పుత్తస్స వట్టగామని రాజస్స కాలే ఆరోపితాని. కిమత్థం ఆరోపితానీతి? ధమ్మక్ఖన్ధానం అవిధంసనత్థాయ సద్ధమ్మట్ఠితియా చ ఆరోపితాని.

ధరమానో హి భగవా, అమ్హాకం సుగతోధీరో;
నికాయే పఞ్చదేసేతి, యావ నిబ్బానగమనా.

సబ్బేపి తే భిక్ఖు ఆది, మనసా వచసాహరో;
సబ్బే చ వాచుగ్గతా హోన్తి, మహాపఞ్ఞాసతివరా.

నిబ్బుతే లోకనాథమ్హి, తతో వస్ససతం భవే;
అరియానరియా చాపి చ, సబ్బే వాచుగ్గతా ధువం.

తతో పరం అట్ఠరసం, ద్విసతంవస్స గణనం;
సబ్బే పుథుజ్జనా చేవ, అరియా చ సబ్బేపితే.

మనసావచసాయేవ, వాచుగ్గతావ సబ్బదా;
దుట్ఠగామణిరఞ్ఞో చ, కాలే వాచుగ్గతా ధువం.

అరియానరియాపి చ, నికాయే ధారణాసదా;
తతో పరమ్హి రాజా చ, తతో చుతో చ తుసితే.

ఉప్పజ్జి దేవ లోకే సో, దేవేహి పరివారితో;
సద్ధా తిస్సోతి నామేన, తస్స కనిట్ఠకో హితో.
తతో లద్ధరట్ఠో హోతి, బుద్ధసాసనపాలకో.

తదా కాలే భిక్ఖూ ఆసుం, సబ్బే వాచుగ్గతా సదా;
నికాయే పఞ్చవేధేవ, యావ రఞ్ఞో చ ధారణా;
తతో చుతో సో రాజా చ, తుస్సితే ఉపపజ్జతి;
దేవలోకట్ఠితో సన్తో, తదా వాచుగ్గతా తతో.

తస్స పుత్తాపి అహేసుం, అనేకా వరజ్జం గతా;
అనుక్కమేన చుతతే, దేవలోకం గతా ధువం;
తదాపితే సబ్బే భిక్ఖూ, వాచుగ్గతావ సబ్బదా;
నికాయే పఞ్చవిధేవ, ధారణావసతిమతా.

తతో పరం పోత్థకేసు, నికాయా పఞ్చ పిట్ఠితా;
తదా అట్ఠకథా టీకా, సబ్బే గన్థా పోత్థకే గతా;
సబ్బే పోత్థేసు యే గన్థా, పాళి అట్ఠకథా టీకా;
సంట్ఠితాసం ఠితా హోన్తి, సబ్బేపి నో న సన్తితే.

తదా తే పోత్థకేయేవ, నికాయా పిఠితా ఖిలా;
తదా అట్ఠకథాదీని, భవన్తీతి వదన్తి చ.

పరిహారో పణ్డితేహి వత్తబ్బోవ;
లఙ్కాదీపస్స రఞ్ఞోవ, సద్ధా తిస్సస్స రాజినో.
పుత్తకో లఙ్కాదీపస్స, ఇస్సరో ధమ్మికో వరో;
తదా ఖీణాసవా సబ్బే, ఓలోకేన్తి అనగతే.

ఖీణాసవా పస్సన్తి తే, దుపఞ్ఞేవ పుథుజ్జనే;
సబ్బేపి తే భిక్ఖూ ఆసుం, బహుంతరా పుథుజ్జనా;
న సక్ఖిస్సన్తి తే పఞ్చ, నికాయే వాచుగ్గతం ఇతి;
పోత్థకేసు సబ్బే పఞ్చ, ఆరోపేన్తి ఖీణాసవా.

సద్ధమ్మట్ఠితి చిరత్థాయ, జనానం పుఞ్ఞత్థాయ చ;
తతో పట్ఠాయతే సబ్బే, నికాయా హోన్తి పోత్థకే;
అట్ఠకథా టీకా సబ్బే, తే హోన్తి పోత్థకేట్ఠితా.

తతో పట్ఠాయతే సబ్బే, భిక్ఖు ఆది మహాగణా;
పోత్థకేసు ఠితేయేవ, సబ్బే పస్సన్తి సబ్బదా.

[పోత్థకే ఆరోపన దీపకా నిట్ఠితా.]

యో కోచి పణ్డితో ధీరో, అట్ఠకథాదికం గన్థం కరోతి వా కారాపేతి వా, తస్స అనన్తకో హోతి పుఞ్ఞసంచయో, అనన్తకో హోతి పుఞ్ఞానిసంసో. చతురాసీతి చేతియసహస్స కరణసదిసో, చతురాసీతి బుద్ధరూపసహస్స కరణసదిసో, చతురాసీతి బోధిరుక్ఖసహస్సరోపనసదిసో, చతురాసీతి విహారసహస్స కరణసదిసో, యో చ బుద్ధవచనమఞ్జూసం కరోతి వా కారాపేతి వా, యో చ బుద్ధవచనం మణ్డనం కరోతి వా కారాపేతి వా, యో చ బుద్ధవచనం లేఖం కరోతి వా కారాపేతి వా, యో చ పోత్థకం వా, యో చ పోత్థకమూలం వా, దేతి వా దాపేతి వా, యో చ తేలం వా చుణ్ణం వా, ధఞ్ఞం వా పోత్థకభఞ్జనత్థాయ యం కిఞ్చి నిత్థం వా పోత్థకఛిద్దే ఆవునత్థాయ, యం కిఞ్చి సుత్తం వా కట్ఠఫలకద్వయం వా పోత్థకం పుటనత్థాయ యం కిఞ్చి వత్థం వా, పోత్థక-బన్ధనత్థాయ, యం కిఞ్చి యోత్తం వా పోత్థకలాప పూటనత్థాయ యం కిఞ్చి థవికం దేతి వా దాపేతి వా.

యో చ హరితాలేన వా మనోసిలాయ వా, సువణ్ణేన వా రజతేన వా పోత్థకమణ్డనం వా కట్ఠఫలకమణ్డనం వా కరోతి వా కారాపేతి వా, తస్స అనన్తకో హోతి పుఞ్ఞసంచయో, అనన్తకో హోతి పుఞ్ఞానిసంసో. చతురాసీతి చేతియసహస్స కరణసదిసో, చతురాసీతి విహారసహస్స కరణసదిసో.

భవే నిబ్బత్తమానో సో, సీలగుణముపాగతా;
మహా తేజో సదా హోతి, సీహనాదో విసారదో.

ఆయువణ్ణబలుప్పేతో, ధమ్మకామో భవే సదా;
దేవమనుస్సలోకేసు, మహేసక్ఖో అనామయో.

భవే నిబ్బత్తమానో సో, పఞ్ఞవా సుసమాహితో;
అధిపచ్చ పరివారో, సబ్బసుఖాధి గచ్ఛతి.

సద్ధోహిరిమా వదఞ్ఞూ, సంవిగ్గ మానసో భవే;
అజ్ఝపచ్చజ్ఝ సమ్పన్నో, ఆరోహ పరిణాహవా.

సబ్బే సత్తాపి యో లోకే, సబ్బత్థ పూజితాభవే;
దేవమనుస్స సఞ్చరో, మిత్తసహాయ పాలితో.

దేవమనుస్స సమ్పత్తిం, అనుభోతి పునప్పునం;
అరహత్త ఫలం పత్తో, నిబ్బానం పాపుణిస్సతి.

పటిసమ్భిదా చతస్సో, అభిఞ్ఞా ఛబ్బిధే వరే;

విమోక్ఖే అట్ఠకే సేట్ఠే, గమిస్సతి అనాగతే.

తస్మాహి పణ్డితో పోసో, సంపస్సం హిత మత్తనో;
కారేయ్య సామ గన్థే చ, అఞ్ఞే చాపి కారాపయే.

పోత్థకే చ ఠితే గన్థే, పాళి అట్ఠకథాదికే;
ధమ్మమఞ్జూసా గన్థే చ, లేఖం కరే కారాపయే.

పోత్థకం పోత్థకమూలఞ్చ, తేసం చుల్లథూసమ్పి చ;
పిలోతికాదికం సుత్తం, కట్ఠఫలద్వయమ్పి చ.

ధమ్మబన్ధనత్థాయ చ, యం కిఞ్చి మహగ్ఘం వత్థం;
ధమ్మబన్ధనయోత్తఞ్చ, యం కిఞ్చి థవికమ్పి చ.

దదేయ్య ధమ్మఖేత్తమ్హి, విప్పసన్నేన చేతసా;
అఞ్ఞో చాపి దజ్జాపేయ్య, మిత్తసహాయబన్ధవేతి.

గన్థాకరలేఖలేఖాపనానిసంస దీపనా నిట్ఠితా.

[ఇతి చూలగన్థవంసే పకిణ్ణకదీపకో నామ పఞ్చమో పరిచ్ఛేదో.]

సోహం హంసారట్ఠ జాతో, నన్తపఞ్ఞోతి విస్సుతో
సద్ధా సీల వీరప్పేతో, ధమ్మరసం గవేసనో.

సోహం తతో గన్త్వా చిమం, జిన నవం యం పూరం;
సబ్బ ధమ్మం విచినన్తో, వీసతి వస్సమాగతో.

సబ్బ ధమ్మం విస్సజ్జేన్తో, కికారే నేవ భిక్ఖునో;
ఛ వస్సానం గణం భిత్వా, కామానం అభిమద్దనం.

సన్తి సభా చ నిబ్బానం, గవేసిఞ్చ పునప్పునం;
వసన్తోహం, వనారమ్మం, పిటకత్తయ సఙ్గహం;
గన్థవంసం ఇమం ఖుద్దం, అరియసబ్బదాసకన్తి.

ఇతి పామోజ్జత్థాయ అరఞ్ఞవాసినా, నన్దపఞ్ఞాచరియేన కతో చూళగన్థవంసో నిట్ఠితో.

ధమ్మవటంసకనామేన విసుతో థేరో, యం పకరణం లిక్ఖితం తం పరిపుణ్ణం తేన పుఞ్ఞేన తం పిటకం పరిసిప్పం పరినిట్ఠితం.

మమేవ సిస్ససమూహానఞ్చ పరిసిప్పం పరినిట్ఠితం. తవే సిస్సానూ సిస్సాని చ, పరిసిప్పం పరినిట్ఠితం.

చూళగన్ధవంసో నిట్ఠితో.